

פרק רביעי

טרף בקלפי

יום חמישי פרשת וישלח
דף לט.

בענין גורל בשני שעירי יום הכפורים

נתנן על שני השעירים ואומר לה' חטאת

(א) מתני' טרף בקלפי והעלה שני גורלות ח' כחוצ עליו לשם וא' כחוצ עליו לעזאזל, הסגן צימיו וראש בית אב צשמאלו, אס של שם עלה צימיו הסגן אומר לו וכו', ואס של שם עלה צשמאלו ראש בית אב אומר לו וכו'. [והדין גורל הוא להעלות את הגורל, ויש דין הנחה להניח את הגורל על השעירים, וכל זה מקרא דונתן אהרן על שני השעירים גורלות, ולקמן: נחלקו צעליית הגורל אס הגרלה מעכצא או לא מעכצא, והנחה לכו"ע אינה מעכצת.] ובגמ' מתני' דלא כי האי תנא דתניא רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר הסגן וכהן גדול מכניסין ידן בקלפי וכו', צמאי קמפלגי מר סבר ימינא דסגן עדיף משמאליה דכהן גדול, ומר סבר כי הדדי ניכו.

ובתוס' ישנים מק' תימה לרבי איך מכניס הסגן ידו להגריל והא מסקינן לקמן צשמעתין דלר' יהודה הגרלה מעכצת ואס עצודה היא אינה כשרה אלא צכ"ג, ואומר רבי שאין כל כך עצודה שחרי ע"י כה"ג מתצריין השעירין, ואמרי' נמי הגרלה לאו

עצודה היא, ואע"ג דאמרי' לקמן מת ח' מהם מציא חצירו שלא צהגרלה כר"ש אצל לרצון ידיה מגריל, מ"מ אין להגרלה חשובה כ"כ עצודה, אצל החס הוי עצמא משום דלא הגריל כלל על האחד, עיי"ש, ול"צ דצתחילת דצריו כ' העעם דהוא משום שע"י הכה"ג מתצריין השעירין, ואח"כ כ' דאף דהגרלה מעכצת מ"מ לאו עצודה היא. וחננה צמתני' חן נתן על שני השעירים ואומר לה' חטאת, ר' ישמעאל אומר לא היה צריך לומר חטאת אלא לה', וצריעצ"א כ' דפליגי צהא דכתיב ונתן אהרן וכו' ועשכו חטאת, דת"ק סבר דאמעיקרא קאי שעשכו חטאת צדיצורו צשעת העלאת הגורל, ור' ישמעאל סבר דהשתא קאי כלומר שיעשנו ויקריצנו חטאת, והק' בר"ר אלחנן לת"ק היאך אומר לה' חטאת הא אמרי' צנדריס לא לימא איניש לה' קרבן וכו', ותי' ר"י דשא"כ דגלי קרא לה' וכדר ועשכו חטאת. [ועוד דהתם מדרצון צעלמא, וכה"ג זרח ולא פשע, ועוד דסגן ואצ צי"ד מדכרי ליה], עוד כ' צריעצ"א ועוד נ"ל והוא הנכון דהתם כי

אמר לה' ותו לא הוה שם שמים לצעלה, אבל הכא כי לא אמר חטאת נמי ליכא ש"ש לצעלה, כי מה שאמר לה' הוא סיוס הגורל לומר כי מה שעלה צימיו הוא לה' כדצרי ר' ישמעאל, אלא שגזכ"כ לת"ק שיאמר חטאת, ומציא דתוספתא תני אין כהן גדול אומר כן אלא הסגן, עכתו"ד. ול"צ ד' התוספתא דלמה רק את הלה' אומר הכה"ג, וחטאת אומר הסגן, והרי כיון דילפי' מקרא דאומר לה' חטאת אמאי הלה' הוא צככן גדול והחטאת צסגן.

והנה לקמן: אמר ר' ינאי עליית גורל מתוך קלפי מעכצת, הנחה אינה מעכצת, ור' יוחנן אומר אף עלייה אינה מעכצת, ופירש"י ואם יקרא הכהן שם חטאת על האחת ושם עזאזל על הצירו הוקצו צלל הגרלה, שאין הגרלה מעכצת אלא שחיסר מלוא. [וללישנא קמא פלוגתא הוא אליבא דר' נחמיה דחוקה מעכצת גם כדצריס הנעשים צצגדי לכן צחוק, דלר' ינאי מעכצת ולר"י כיון דהגרלה לאו עצודה לא מעכצת, אבל לר' יהודה דלדצריס הנעשים צצגדי לכן צחוק לא מעכצת, והגרלה אינה מעכצת, וללישנא צתרא לר' נחמיה ודאי מעכצת, ופליגי אליבא דר' יהודה, ולר' ינאי הגרלה מעכצת מקרא דאשר עלה חרי זימני].

והרמב"ם צפ"ג מעצודת יוה"כ ה"ג כ' ונותן שני הגורלות וכו', ואם לא נתן לא עיכב אבל חיסר מלוא שהנחה מלוא שאינה מעכצת, והגרלה מעכצת אע"פ שאינה עצודה, לפיכך ההנחה כשירה צזר והעלאת הגורלות מן הקלפי פסולה צזר, עכ"ל. ומצואר כדצרי הרמב"ם דכיון שעליית הגורל מעכצת לכן פסולה צזר, ותמה הלחם משנה דהרי לקמן דף מצ. אמרינן

דלרצ שחיעת פרו כשירה צזר דשחיעה לאו עצודה היא, וכ"פ הרמב"ם, ואף דשחיעה מעכצת כיון דלאו עצודה היא כשירה צזר, וה"נ העלאת הגורלות אף דמעכצת יהא כשר צזר, וצאמת דמקור ד' הרמב"ם כ' צבר המוריה דהוא מירושלמי פ"ג ה"א חס נתן זר כשר ודכוותה חס העלה זר פסול, ולא ק"ו הוא מה חס נתינה שכתוב צה בני אהרן נתן זר כשר, העליה שאין כתוב צה בני אהרן לא כ"ש, ומשני [לגירסת הק"ע ופנ"מ] נתינה שאינה מעכצת חס נתן זר כשר, והעליה שהיא מעכצת חס העלה זר פסולה, אלא דל"צ מאי שנא משחיעה, וצלח"מ כ' לתרץ דשחיעה אי"ז כלל עצודה דנוכח צחולין משא"כ הגרלה, עיי"ש. [ועיין צאצן האזל], עוד ל"ע דהרי צסוגיין פליגי תנא דמתני' ורצי יהודה משום ר' אלעזר חס כהן גדול צשמאל או הסגן צימין, ואמרינן צגמ' דפליגי חס שמאל דכה"ג עדיפא מימין דסגן או כי הדדי נינהו, הרי דאף חס הגרלה מעכצת כשירה גם צזר, ולדצרי הרמב"ם דפסולה צזר איך כשר ע"י הסגן וכמו שהק' התו"י.

מצות הגרלה, וההגרלה

קובעת השיעורים

(ב) וציארו צה הגר"מ זל"ל (צחי' הגר"מ והגר"ד זל"ל) וצמקדש דוד (סי' כ"ד ג) דהגרלה נאמר צ' דינין, דין וקיוס מלוא של הגרלה, ועוד דע"י ההגרלה נקצע השם של השעירים, ולמ"ד הגרלה מעכצת רק הגרלה היא הקובעת שם של השעירים אחה לה' ואחה לעזאזל, ויסוד כדצזר דהנה לקמן דף מ: שאלו תלמידיו את ר"ע עלה צשמאל מכו שיחזור לימין, אמר להן אל תתנו מקום

לנזוקים לרדות, הלא"ה מהדרינן ליה והא
אמרת הגרלה מעכבא וכיון דקצעתיה שמאל
היכי מהדרינן ליה, ומצואר צגמ' דרק אס
הגורל מעכבא א"ל לשטת לאחר הגרלה, אצל
אס הגרלה לא מעכבא יכול להחזירו לימין,
וחמה הגזרת ארי דאף דהגרלה לא מעכבא
ויכול לקצוע גם שלא בהגרלה, מ"מ אס
הגריל הרי נקצע ע"י הגורל אחיז לשם
ואחז לעזאזל ואיך יוכל לשנותם. [ועיין מה
שחירן, ויצואר אי"ה לקמן].

והביאור בזה ז"ל דלמ"ד הגרלה לא
מעכבא הקציעת שם של
השעירים אחיז לה' ואחז לעזאזל לא נעשה
ע"י ההגרלה אלא ע"י הקריאת שם של כהן
גדול, וכל ההגרלה הוא רק כדי שהכהן גדול
יקרא השם על פי מה שינא בהגורל, והוא
למנוח שיקצע הכהן גדול את השם והעזאזל
כמו שינא בגורל, אצל ההגרלה לצדה אינה
קוצעת השעירים, וצרש"י כ' הגורל אינה
מעכבא ואס יקרא הכהן שם חעאת על
האחד ושם עזאזל על חזירו הוקצעו, וי"ל
דלמ"ד הגרלה לא מעכבא לעולם הקציעות
הוא ע"י הקריאת שם, אלא דמנוח לקצוע
השם עפ"י הגורל, חכו דמק' הגמ' מהא
דתני עלה בשמאל מהו שיחזר צימין א"ל
אל תחתו מקום לנזוקים לרדות הא לא"ה
מהדרינן ליה אלמא דהגרלה לא מעכבא,
והיינו דעדיף שיעלה ויקצע את הלה' צימין,
אף דלא יתקיים בזה המלות גורל מה דלא
קצע הכהן גדול כמו שעלה בגורל, [וכמו
שמצעלין מלות הגרלה כדי שלא ילך הקרבן
לאיבוד, עיין לקמן], אצל למ"ד הגרלה
מעכבא ולדידיה ההגרלה היא הקוצעת שם
של השעירים לה' ולעזאזל, אחר שעלה השם
בשמאל ונקצע בזה הלה' איך יחזירו לימין.

ומבואר לפי"ז ד' הרמב"ם [ומקורו
מהירושלמי] שכתב דכיון דהגרלה
מעכבא פסולה צר, די"ל דעיקר קריאת
וקציעות שם של השעירים אחיז לה' ואחז
לעזאזל הוא רק בכהן גדול וכדכתיב צקרא ונתן
אחרן ועשהו חעאת, ורק הכהן גדול צכותו
לקצוע את השעירים, אצל אחר אפילו כהן א"י
לקצוע השעירים, אלא דכל זה למ"ד דהגרלה
מעכבא ולדידיה ההגרלה היא הקוצעת שם
שני השעירים, לכן דינא דוקא בכהן גדול, אצל
למ"ד הגרלה אינה מעכבא והדין הגרלה הוא
רק למנוח שהכה"ג יקצע שם השעירים לפי
מה שעולה בגורל, וקציעת השעירים הוא ע"י
שאומר לה' חעאת, ההגרלה כשירה צר,
דהדין ונתן אחרן יהא ע"י שיקצע הכהן גדול
צחמירתו הלה' חעאת, חכו שכ' הרמב"ם
דכיון דהגרלה מעכבא פסולה צר, דאף
דמשום המלות הגרלה ומדין עצודה שבהגרלה
כיון דהגרלה לאו עצודה אי"ל כהן וכשירה
צר כמו שחיעה דלאו עצודה אע"ג דמעכבא,
אצל משום מה דהגרלה היא הקוצעת את
השעירים חכו נעשה רק ע"י ההגרלה
דמעכבא, לכן פסולה צר דלא נקצעו
השעירים ע"י כה"ג, וגזכ"כ דצעינן שחעשה
בכהן גדול, [ועיין תורי"ד ד"ה ור' יהודה].

הוצאת ב' הגורלות הוא לקיום מצוה דגורל

(ג) ומעתה יש לבאר מה דפליגי אס ההגרלה
היא בשמאל דכהן גדול או צימין דסגן,
וי"ל דבגורל מה דלריך להוציא את שני
הגורלות הוא משום הקיום מנוח של גורל,
אצל משום הקציעות שם והחזירו שנעשה
ע"י הגורל, י"ל דלזה סגי גם ע"י שמוציא
גורל א' ממילא נקצעים שניהם זה לה' חכו

ונתן אהרן על שני השעירים גורלות

(ד) והנה לעיל דף לו. ונתן אהרן על שני השעירים גורלות וכו' יכול יתן שנים על זה ושנים על זה ת"ל גורל א' לה' וגורל א' לעזאזל אין כאן לשם אלא גורל אחד ואין כאן לעזאזל אלא אחד, ונ"ל מה הם דגמ' והרי הם יניח בקלפי ד' גורלות איך יהא זה גורל והרי יכול לעלות שניהם לה' או לעזאזל, ובמאירי פי' דס"ד דיתן שנים גורלות דבוקים זה לזה וקורא להם שנים והם מדובקים כא', והגר"א [צפי' על התו"כ] כ' פי' דמניח ב' גורלות של שם בקלפי א' וב' גורלות של עזאזל בקלפי השנים ומערב את הקלפים ונוטל שני גורלות מו' ומניח על הא' וכן משנית, ת"ל גורל אחד, עיי"ש, והיינו דהגורל הוא צמה שעורף את הקלפיות ואין יודע איזה קלפי לה' ואיזה לעזאזל ומוציא א', לידע איזה מהקלפי לה', ונ"ל מה שמוציא ב' הגורלות הוא משום הקיום של ונתן אהרן גורלות, ולקיום ההנחה הנאמר בנתן אהרן על שני השעירים גורלות, ונראה עוד דגם להס"ד הגורל הראשון שמוציא הוא הקציעות שם של הגורל, אצל מה שמוציא גם את השני הוא רק משום המלות גורל דמעלה לשני הגורלות, ואף דקציעות השם נעשה ע"י האחד, מכל מקום מלות גורל הוא על ידי שני הגורלות ומניחם על השעירים, ונפק"מ דרק הראשון הוא צכה"ג דבו נקבע שם השעירים, והשני הוא למלות גורל.

ומעתה מצוה היעצ ד' התוספתא שהציא הריעצ"א דאת הלה' אומר הכהן גדול והחטאת אומר הסגן, דמה דבעין כה"ג הוא לקציעת השם של שני השעירים,

לעזאזל, ומצוה היעצ ד' התו"י שכו' דלכן כשירה צסגן אף דהגרלה מעכבת דע"י הכה"ג מתחררין השעירין, ואמרינן נמי הגרלה לאו עבודה, וכוונתו דמשום הקציעות שם של השעירים הרי ע"י שמוציא הכה"ג את הגורל הא' כבר נקבע על ידו שתי השעירים איזה לה' ואיזה לעזאזל, ומתקיים הונתן אהרן גורלות, אלא דמ"מ הרי יש מלות גורל שהוא מתקיים רק בעליית שתי הגורלות, ומלכד הקציעת שם יש גם מלות גורל ואיך כשירה צור, על זה כ' דכיון דהגרלה לאו עבודה אין צוה פסול זרות, [ואפשר דלא רק כשהכהן גדול מוציא ראשון ואח"כ מעלה הסגן דכבר נקבע ע"י הכה"ג, אלא גם כשמוציאין שניהם הגורלות כאחת, כיון דצמה שמעלה הכה"ג את הגורל הא' נקבעים על ידו שני השעירים, יש כאן הקציעות שם ע"י הגורל שמעלה הכהן גדול, ואין צוה פסול מה דגם הסגן מעלה הגורל השני].

וחק' התו"י מד' הגמ' לקמן דמת א' מהם מציא חצירו שלא צהגרלה כר"ש אצל לרבנן מגריל, וכוונתו להק' דכיון דמה דמכני הוא משום דכבר נחצר ע"י הכה"ג, ובקציעות של הא' נקבע ממילא גם השני, א"כ גם צשמת א' מהם אחר הגרלה למה לרבנן לריך להציא זוג ולהגריל, הרי כיון שהראשון נקבע ממילא השני מצורר ויש כאן הקציעות של גורל, על זה תירץ דמה דהגרלה קוצעת הוא רק על השעיר שהיה צעת הגורל שהוא מתחרר ונקבע צהגרלה גם ע"י עליית גורל האחד, אצל צשעיר שלא היה צעת הגורל אלא הוצא לאחר מכאן כזוג לראשון אינו צכלל דהגרלה ולא נקבע צהגרלה.

וּלְמַד הַגִּרְלָה חֵינֵה מַעֲכָצָה נִקְצַע ע"י
הַכֹּהֵ"ג גַּם שֶׁלֹּא צִהְגִּרְלָה, וְלַמַּד הַגִּרְלָה
מַעֲכָצָה נִקְצַע רַק ע"י הַגִּרְלָה], ע"ז כ'
הַרְיֵעַצ"א דִּלְכ' הוּא סוּיִם הַגּוֹרֵל כִּד' ר'
יִשְׁמַעְיָאל דִּאִי"ל כִּלְל לֹמֵר חַעֲתָה, וְגַם לַח"ק
שֶׁנֶּרִיךְ שִׁיאֵמֵר חַעֲתָה הוּא גַּזֵּ"כ מִקְרָא
דִּלְכ' חַעֲתָה וְהוּא מֵלוֹה לֹמֵר שֶׁהוּא חַעֲתָה,

אֲבָל הַקְצִיעוֹת שֶׁם וְהַגּוֹרֵל הוּא גַּם צִלָּה
שֶׁאִמֵּר חַעֲתָה [וְהוּא כִּמוֹ צִצְכוֹר דִּאֵע"פ
דִּמְאֵלוֹ קָדוֹשׁ מֵלוֹה לְהַקְדִּישׁוֹ], וְלִכֵּן גַּם אִם
לֹא יֵאמֵר רַק אֵת הַלֵּל' אֵין צֹה מִשׁוֹם ש"ש
לְצַעֲלָה, וְלִדְצֵרִי הַתּוֹסֶפֶת הַסֵּגָן אִמֵּר
חַעֲתָה כִּיִּין דִּאֵין זֶה מִקְצִיעוֹת שֶׁם דִּהַגּוֹרֵל
וְאֵין צֹה הַדִּין דּוֹנֵתֵן אֶהָרֵן גּוֹרֵלוֹת.

בַּעֲנִין קִלְפִי בְּלִי שֶׁרֶת, וְעִבּוּדֶתָן מִחֻנְכָתָן [סְכִין בְּלִי שֶׁרֶת]

(א) גַּמ' אֵמֵר רַצָּה קִלְפִי שֶׁל עֵץ הֵיטָה וְשֶׁל
חֹל הֵיטָה, מִתְקִיף לֹה רַצִּינָה אֵלֶּה שֶׁל
חֹל נִקְדָּשָׁה, אִם כֵּן הוּא לֹה כְּלֵי שֶׁרֶת וְכְלֵי
שֶׁרֶת דַּעַן לֹא עֲצָדִיק, וְצָחוּס' יִשְׁנִים הַק'
וְאֵת אֵיךְ הוּא כְּלֵי שֶׁרֶת וְהֵלֶּה כְּלֵי שֶׁרֶת
גַּמּוּרִין עֲצוּדָתָן מִחֻנְכָתָן, וְזֶה אֵין צוֹ שׁוֹם
עֲצוּדָה דִּהַגִּרְלָה לֹא עֲצוּדָה הִיא וְאֵיךְ יִהְיֶה
כְּלֵי שֶׁרֶת, וִ"ל דִּה"ק הו"ל כְּלֵי שֶׁרֶת שִׁירָאוֹ
הַעוֹלָם שֶׁהוֹקֵדֶשׁ וְיִסְבְּרוּ שִׁיכּוּלִין לִקְדָּשׁ צוֹ
מִנְחָה אֹו לִקְבֹּל דָּם צִשַׁעַת לֹרֶךְ, וְיִצּוֹא
לַעֲשׂוֹת כְּלֵי שֶׁרֶת שֶׁל עֵץ, וְכְלֵי שֶׁרֶת שֶׁל עֵץ
לֹא עֲצָדִיק, דִּפְלֹגָתָהּ הִיא רַצִּי וְר' יוֹסִי צ"ר
יִהְיֶה וְרַצִּי פּוֹסֵל, וְאִפִּי לְרִיבֵר"י דִּמְכַשֶּׁר,
מִדְרַבָּן מִיֵּהָא לְכַתְּחִילָה צַעִי שֶׁל מַחֲבוֹת,
עכ"ל. [וִי"ל ע' מֵה שֶׁכ' צָסו"ד מִשׁוֹם שֶׁמֶה
יִצּוֹא לַעֲשׂוֹת כִּל"ש שֶׁל עֵץ וְצָחָ"ד כ' שֶׁמֶה
יִקְדָּשׁ צוֹ, וְעִיִּין צִרְיֵעַצ"א שֶׁכ' רַק דִּמְשׁוֹם
שֶׁמֶה יִקְדָּשׁ צוֹ, וִי"ל דִּהוֹסִיף הַתּוֹ"י כֵּן
לְרִיבֵר"י, דִּלְרַצִּי הוּא מִשׁוֹם שֶׁמֶה יִקְדָּשׁ צוֹ
מִנְחָה אֹו דָם, וְלְרִיבֵר"י הַדִּין הַנֶּאֱמָר
מִדְרַבָּן הוּא רַק דִּלְכַתְּחִילָה לֹא יַעֲשׂוּ כְּלֵי
שֶׁרֶת מִעֵץ, אֲבָל אֵין דִּין צִקִּידוֹשׁ שֶׁלֹּא לִקְדָּשׁ
צוֹ לְכַתְּחִילָה מִנְחָה אֹו דָם, וְכֹל הַדִּין הוּא
צַעֲשִׂיית הַכְּלֵי שֶׁרֶת דִּלְכַתְּחִילָה לֹא עֲצָדִיק

כְּלֵי שֶׁרֶת שֶׁל עֵץ, וְלִכֵּן כ' כִּדִּי שֶׁלֹּא יִצּוֹא
לַעֲשׂוֹת כְּלִים שֶׁל עֵץ].

וּמִבּוֹאֵר צִד' הַתּוֹ"י דְּכִדִּי שִׁיתְקַדָּשׁ הַכְּלֵי
קְדוּכ"ג וְיֵהָא כְּלֵי שֶׁרֶת הוּא רַק
ע"י עֲצוּדָה, וְכִיִּין דִּהַגִּרְלָה לֹא עֲצוּדָה לֹא
נַעֲשֶׂה כְּלֵי שֶׁרֶת, אִמֵּנִם הַרְיֵעַצ"א כ' וְהַנִּכּוֹן
דְּכִיִּין דַּעֲצוּדָתָן קִלְפִי חֵינֵה אֵלֶּה צִהְגִּרְלָה, זֹו
הִיא עֲצוּדָתוֹ לִקְדָּשׁוֹ, וְאִשֶּׁר יִשְׁרָתוֹ צָס קִרְיִין
צִיָּה, וְס"ל דִּלְקָדָשׁ קְדוּכ"ג אִי"ל דּוֹקָא
עֲצוּדָה, אֵלֶּה דְּכֹל הֵיכָא דְּדִינוֹ שִׁיעֲשֶׂה צְכֵלִי
זֶה, נַחֲשָׁצ לַעֲצוּדָתוֹ מִחֻנְכָתוֹ, וּמִתְקַדָּשׁ קְדוּכ"ג
וְנַעֲשֶׂה כְּלֵי שֶׁרֶת. [וְעִיִּין מֵה שֶׁכ' לַעֲשִׂל לֹא.
אִם הַשֵּׁם כְּלֵי שֶׁרֶת הוּא רַק ע"י עֲצוּדָתָן
מִחֻנְכָתָן, וּמֵה שֶׁכ' צַעֲשֶׁרֶה שׁוֹלַחֲנוֹת עִי"ש].

וְהַנֶּה צָחוּס' צִצְחוּסִים ר"פ אִיזְהוֹ מִקּוֹמָן [דף
מ.]. וְצָחוּלִין [דף ג.]. דְּנוֹ אִם סְכִין
לָרִיךְ לִהְיוֹת כְּלֵי שֶׁרֶת, וְהוֹכִיחוֹ מֵהָא דְּשׁוֹחַטֵין
צִקְרוּמִית שֶׁל קִנֵּה דִאֵין לָרִיךְ שִׁיֵּהָא כְּלֵי שֶׁרֶת,
וְכ' דִּי"ל דְּמִיִּירִי צַעֲשָׂהָה כְּלֵי וְכִרִיבֵר"י
דְּסָצֵר דְּעוֹשִׂין כְּלֵי שֶׁרֶת מִעֵץ, וְלִשְׁיַעֲתָם לָרִיךְ
לְצָאֵר הֵא דִּאֵמֵרִי צָסוּעִה דף יד: דָּם
קְדִישָׁתִיָּה סְכִין, וְק' דִּהָרִי אֵין לָרִיךְ שִׁיֵּהָא
הַסְכִּין כְּלֵי שֶׁרֶת, וְצִיאֵר מִרֹו הַגִּרִּי"ז ז"ל

דאין כוונת הגמ' דהסכין מקדש חלל עצודת השחיטה היא המקדשת את הדם, חכ ציחור ד' הגמ' צמנחות עח: סכין אלימא מכלי שרת דאע"ג דלית ליה תוך מקדשא, היינו דהקידוש סכין הוא ע"י עצודת השחיטה שהיא מקדשת, וצרמז"ס פ"ד ממעשה"ק ה"ז כ' כל הזבחים אין שוחטין אותן לכתחילה אלא צסכין מכלי שרת, ואם שחט בכל דבר ששוחטין בו החולין אפילו בקרומית של קנה כשרין, עכ"ל, ומצואר שיעתו דלכתחילה לריך שיחא הסכין כלי שרת, וצדיעצד כשר אפילו כשאינו כלי.

ובמקדש דוד [סי' ז' כלי שרת סק"ד] הק' לשי' התום' מהא דאמרינן צצחים דף פח. סכין מערפת היתה צמקדש וגמזוה, ואם אין לריך שיחא כלי שרת אמאי גמזוה, וציותר דלד' התום' ישנים הרי אם אי"ל כלי שרת אינו יכול להתקדש דאין עצודתו מחנכתו, ולכן הקלפי אינו מתקדש ולא נעשה כלי שרת, א"כ איך הסכין נעשה כלי שרת, וצשלמא לשיעת הרמז"ס י"ל דכיון דלכתחילה לריך שיחא כלי שרת מתקדש ע"י השחיטה, דלמנזוה שיחא צכלי שרת, אצל לשי' התום' דאין לריך כלי שרת איך נעשה כלי שרת ואמאי יגמזו, ולד' הריעצ"א ח"ש דגס הגרלה אף דלאו עצודה, כיון דעצודת קלפי הוא הגרלה, זו היא עצודתו לקדשו, ואשר ישרתו צס קרינא ציה, ה"ג שחיטה דהיא צסכין, זו היא עצודתו לקדשו ונעשה כלי שרת, ועיי"ש צמקד"ד שכ' לדייק צל' הרמז"ס פ"א מכלה"מ ה"צ ח"ל כל כלי המקדש שעשה משה צמדצר לא נתקדשו חלל צמשיחתו צשמן המשחה, ודצר זה אינו נוהג לדורות, אלא הכלים כולן כיון שנשתמשו צהם צמקדש

צמלאכתן נתקדשו, עכ"ל, ומשמע דלא רק צעצודה חלל כל שימוש צמלאכתו, עיי"ש ד'. ובשם מרן הגרי"ז זל"ל מוצא לת' דמה דגמזו את הסכין הוא מעטס אחר, דהנה צע"ז דף נ"צ צאצני היכל והעצרות, נחלקו הצעה"מ וצרמז"ן, דהצעה"מ סוצר דאין עליהם רק קדושת צדק הצית, וצרמז"ן כ' דאצני היכל והעצרות יש להם קדושת הגוף, ומוכיח כן מתוספתא דמגילה דאצני היכל והעצרות שנפגמו אין פודין אותן אלא גומזין, וז"ל לדברי הצעה"מ דמה דנגמזין אין זה משום שהוא קדוש קדוש"ג, אלא מעטס תשמישי קדושה, והתוספתא שם כלל זה צהלכה דכל תשמישי קדושה אסורין להשתמש צהם להדיוט, וצמל"מ פ"א מצית הצחירה הוכיח מד' הגמ' צע"ז שם דגס היכא דינאזו לחולין ע"י הדין דצאו פריצים וחללוה אפ"ה אסור להדיוט להשתמש צהם, ולכן גם אם יולאין לחולין ע"י פדיון אין להשתמש צהם ולכן נגמזין.

וציושב מהא דסכין מערפת היתה צמקדש וגמזוה, אף אם נימא דאין צה קדוש"ג, כיון דאין לריך שיחא כלי שרת ואין צה עצודתו מחנכתו, מ"מ כיון דהשתמשו צה לשחיטת קדשים אי אפשר להשתמש צה להדיוט ולכן גמזוה, ועיין צס' חוקת הפסח [פ"א מק"פ ה"ע] שצציא ששמע כן ממרן הגרי"ז זל"ל, [ועיין מקד"ד סי' צ' סק"צ שכ' לדייק צדברי רש"י שצועות דמשיחה הוא רק לענין לקדש את הכנסם לתוכו, אצל לענין הדין גניחה ושחץ עושין אותו משל עץ הוא גם צלא משיחה ועצודתו מחנכתו, עיי"ש].

וברש"י צסועה דף יד: כ' סכין הוי כלי שרת דתניא כל הכלים שעשה משה

משיחתן מקדשתן מכאן ואילך עצודתן מחנכתן, וצחוס' הרא"ש שם מציא ד' רש"י וזק' ולא ראה היה דשחיטה לאו עצודה היא דכשרה צור, אלא כדפרישית לעיל דילפינן מעולה דצעי כלי, עכ"ד, ומשמע דציאר צד' רש"י דהמקור דסכין הוא כלי שרת מהא דאמרינן דמכאן ואילך עצודתן מחנכתן, ול"ז, ו' דהפי' הוא דמהא דנאמר עצודתן מחנכתן, הציאר צזה הוא דכיון דהעצודה לריכה כלי שרת לכן העצודה מחנכתו, וכדברי הירושלמי פ"ג ה"ו כאחת הן קדושין ומתקדשין, וכיון דשחיטה היא מעצודת המתיר של הקרבן לכן לריך שיבא כלי שרת, ועל כרחק דהסכין היה כלי שרת, וצימי משה הוא נמשח, ומכאן ואילך עצודת השחיטה מקדשתן, ועל זה תמה החוס' הרא"ש דשחיטה לאו עצודה היא, וא"כ לעצודת השחיטה אין לורך צכלי שרת, ולכן כ' המקור הוא דילפינן מעולה דצעי כלי, ונמלא דלרש"י שחיטה צעי כלי משום דהשחיטה עוונה כלי שרת, ואף דלאו עצודה ואי"ל כהן מ"מ הוא מעצודות המתיר דהקרבן, ודין עצודתן מחנכתן הוא מה שהעצודה עוונה כלי שרת, וכדברי

החוס' ישנים דכל שהעצודה אין לריכה כלי שרת לא נעשה כלי שרת, ובקלפי שאין לריך כלי שרת אין צזה דין של עצודתן מחנכתן ולא נעשה כלי שרת.

[ועיין במנחת אברהם זצחוס ריש פ' כל הפסולין דף לא: דנתבאר צמה דצעי למאזי שיבא סכין כלי שרת, דצרמז"ן צחולין צ: מצואר דהלמאזי הוא כדי שיקדש הסכין את הדם, וכד' הגמ' סועה דף יד: דקדישתיה סכין צלואר צהמה, והדר מקדש לה צכלי שרת, ולמאזי לריך שיתקדש הדם גם ע"י השחיטה, וזה ע"י הסכין שהוא כלי שרת, אצל לד' צרמז"ס מה דצעי שיבא למאזי צכלי שרת הוא דין צשחיטה, ולכתחילה שחבא השחיטה צכלי שרת, ונפק"מ צהא דאמרי' לעיל לג. דמאזי למרק, ולשי' צרמז"ס יש דין למאזי שגם המירוק יהא צסכין כלי שרת דהמירוק הוא חלק מהשחיטה, אצל לשי' צרמז"ן דהוא משום קידוש הדם, י"ל דהמירוק אין לריך צסכין כלי שרת כיון דהדין לכתחילה דצעי כלי שרת הוא משום קידוש הדם, אצל המירוק שכבר נתקדש הדם צרוצ שחיטה אין לריך כלי שרת, וכד' רש"י מצואר עוד דהעצודה דשחיטה עוונה כלי שרת].

בענין מצות אכילת קדשים ולחם הפנים [ובפחות מבזית]

(א) גמ' ת"ר ארבעים שנה ששמש שמעון הצדיק וכו' ונשתלחה צרכה צעומר וצשתי הלחם וצלחם הפנים, וכל כהן שמגיעו כזית יש אוכלו ושצע ויש אוכלו ומותיר, מכאן ואילך נשתלחה מאירה צעומר וצשתי הלחם וצלחם הפנים, וכל כהן מגיעו

כפול, הצנועין מושכין את ידיהן והגרגרנין נוטלין ואוכלין, וצח"י כ' אומר רצי דדוקא מגיעו כפול אצל צכזית לא היו מושכין ידיהם כי דימו לקיים מצות אכילה, אצל כאן לא היה מצות אכילה לגמרי כיון שאין שם אלא כפול ולא היו שצעין, וא"ת היבא

דמגיטין כפול ושצטין איך מקיימא מלות
אכילה, י"ל דלא צעו כזית לגמרי אלא כזית
עדיף וחשיבא אכילה.

ובמנ"ח [מלוא קל"ד] הק' דכיון דמלות
עשה היא לאכול צודאי לריך כזית
כמו בכל החורה, ורק משום חלי שיעור
צמלוא], וגם איך הותר ולא קיים המלוא,
ועיי"ש שכ' דכיון דאין חולקין קרבן כנגד
קרבן לכן לא לקחו כלל רק מעט כהנים
כדי שיבא למקלחם כזית שיקויים מלות
האכילה, עיי"ש ד'. [ועיין תורי"ד שכ'
דנשתלח צרכה דלכל כהן היה מגיע כזית].

ובבית הלוי [ח"א סי' ד' ז'] כ' לצאר צזה
דמלות אכילת קדשים אין לריך כזית,
ודוקא צמלות אכילת פסח או בכל מלות
אכילה, והחילוק צזה דצפסח ומלוא הוא
חיוצ על האדם שיאכל, וצפחות מכזית לא
שמיא אכילה ולא עשה מעשה אכילה ולא
קיים המלוא, אבל צאכילת קדשים המלוא
הוא שהצטר קדשים יהיו נאכלים, וגם צאכל
כ"א פחות מכזית הקדשים נאכלו, ולכן
צהגיעו כפול שפיר מתקיים המלוא גם
צפחות מכזית, כיון דהלחם הפנים נאכל. וכ'
לצאר צזה הא דהרמז"ס צמנין המלות
מנה צקרצן פסח שחיעתו ואכילתו לשתי
מלות, וצחטאת מנה הכל צמלוא אחת,
והק' צמעייני החכמה מה צין זה לזה,
וציאר הצית הלוי דצכל הקרצנות דהמלוא
היא שיבא הקרבן נאכל ואין זה מלוא על
האדם לאכול, הוי האכילה פרע ממלות
הקרצן, וכמו הקטרת אימורין דאין נחשב
למלוא צפני עצמו ונכלל בהקרבה, אבל
צפסח דהוא מלוא על האדם לאכול את
הפסח לכן נמנה למ"ע צפני"ע.

ובאבי עזרי [תניינא פ"י ממע"ק ה"א
צ'] תמה עוצא על ד' המעייני
החכמה והצית הלוי, דהרי הרמז"ס להדיא
מנה [צמ"ע פ"ע] אכילת חטאת ואשם
למלות עשה, ורק אכילת הצעלים לא מנה
למלוא נפרדת, עיי"ש דצריי. ואפשר דהוא
ע"ס וכוונתם להק' להרמז"ן דלא מנה
למ"ע נפרדת, כמס"כ החינוך [מלוא ק"צ]
ח"ל והרמז"ן זכרנו לצרכה לא ימנה מלוא
זו, כי אמר שזה חלק מחלקי מלות
הקרצנות, שזו הי"ת צהם מי יאכלם, והוא
ש"י הרמז"ן צסכמ"ל [שורש י"צ], עיי"ש,
ואפשר עוד דכוונת המעייני החכמה הוא
לתמוך דגם הרמז"ס שמנה למ"ע אכילת
החטאת והאשם, כלל כל הקרצנות כולם
צמלות עשה אחת, ורק אכילת פסח מנה
למ"ע צפני עצמה, ועל זה תירץ הצית הלוי
דצכל הקרצנות הוא מלוא אחת צכל
הקרצנות שהקרצן יאכל, והוא דין א' של
כהנים אוכלים וצעלים מחכפרים, [ואכילת
קדשים קלים ותרומה נגדרת אחר המלוא],
אבל צקרצן פסח הוא מ"ע על הגזר
שיאכל כזית פסח ונמנה למ"ע צפני עצמה.
[ועיין צצית הלוי ח"ג סי' נ"א שהוסיף
עוד דכיון דהמלוא צאכילת קדשים
הוא שהקרצן יאכל גם אם אוכל שלא כדרך
אכילה מתקיים המלוא מה דהקרצן נאכל,
וציאר צזה הא דאמרינן צמנחות דף נ"ט:
צשעיר של יוהכ"פ דהצצליים אוכלין אותו
כשהוא חי, וק' הרי חלב חי הוי שלא
כדרך אכילה כמצואר צפסחים דף כה,
ומוכח דמלות אכילת קדשים מקיים גם
שלא כדרך אכילה, ויישב צזה ד' הגמ'
צחיר דף כג. לדיקים ילכו צס וכו' אומר
ר"ל משל לשני צני אדם שללו את פסחיהו

וא' אוכלו אכילה גסה, ולפירש"י היינו בלא כוונה, ואמרינן נהי דמלוה מן המוצהר לא קעציד פסח מיהא קעציד, והק' העו"א דהרי ר"ל ס"ל דמלות לריכות כונה, ותי' הצית הלוי דדוקא בקרבן פסח דהוא מלות אכילה בזה לריך כונה, אצל באכילת קדשים דהמלוה היא שהקרבן יאכל בזה מקיים המלוה גם בלא כוונה, וא"כ גם כשאוכל פסח שלא בכוונה נהי דלא קיים מלות אכילת פסח מ"מ מתקיים בזה המלות אכילת קדשים, עיי"ש ד.].

אלא דהק' הצית הלוי דבגמ' יצמות דף מ. ואכלו אותם אשר כופר בהם כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, יכול ר"ה הוא אוכלה ר"ה כהן אחר אוכלה ת"ל מלות תאכל במקום קדוש מלוה, ומשמע דיש מלוה שהכהן המקריב יאכל מהמנחה, וכ' החוס' דאף דאין לריך לאכול כולה לריך עכ"פ לאכול, ולכא' יהא דין על הכהן המקריב לאכול כזית, וכ' די"ל דהוא רק במנחה ולא בשאר קרבנות, עיי"ש, אך באמת הרמב"ם השמיט ד' בגמ' ציצמות, ועי' בערו"ל ציצמות שם ובתשובת חת"ם [חאו"ח סי' מ"ע] שכ' דודאי לריך שכהן א' יאכל עכ"פ כזית מהקרבן וכן מלחם הפנים, וכ"ה ג' הנוטל חלק בראש [דמחלף לאחר ומהלף לבניו] אוכל כזית בכדי אכ"פ כמלותו, ורק שאר הלחם הפנים מתחלק לכהנים והגיע לכל א' כפול, עיי"ש.

ב) ובמקדש דוד [סי' י"ד ו' חלוקת קדשים] כ' ליישב ק' התו"י בהגיעו כפול איך מתקיים המלוה הא אין זו כזית, די"ל שאין לריך שבקרבן זה יהא כזית, ויכול ללרף גם מ' קרבנות לשיעור אכילה

דאכילת קדשים, וילרף לחם הפנים עם שאר שיירי מנחות, עיי"ש, ודבריו ל"ע דהרי לחם הפנים מתחלק בשבת ונאכל ליום ולילה, ובשבת הא אין קרבין מנחות ואין לו למה ללרפס, [ורק למנחת העומר כשחל ע"ז ניסן בשבת], אלא דיל"ע אם מלערף אכילת לחם הפנים ושיירי מנחות לאכילת בשר, ובזה משכח"ל שילערף לשלמים הנאכלים לשני ימים ולילה א', בשלמים שקרב בערב שבת, או במוספים שעירי החטאות בשבת ר"ה או צרגלים, אך לכא' כיון דהם ב' מלות עשה, מלות אכילת שיירי מנחות, ומלות אכילת קדשים, איך ילערפו לכזית.

ולמה שכ' הרצנו יונה באבות [פ"ה מ"ה] דלחם הפנים נאכל כל השבוע, וכ"כ ברצנו גרשום מעילה דף ט. [עיי' אגרות משה קדשים] א"כ כל השבוע יכול ליאכל ולהלערף עם שאר מנחות, אך היא שיעה מחודשת, וברמב"ם צפיה"מ במנחות כ' ולחם הפנים אינו נאכל אלא ציום השבת בלבד, וברמב"ם ציד החוקה לא כ' בהדיא זמן אכילת לחם הפנים, ועיין צחק נתן מנחות דף יג: שכ' דסמך הרמב"ם על מה שכ' צפי"א ממעב"ק דשיירי מנחות זמן אכילתן יום ולילה, ועוד יל"ע דהרי מלות אכילת לחם הפנים הוא מ"ע צפג"ע ולא רק מדין שיירי מנחות, והראב"ד מנה צריש מנין המלות מ"ע של אכילת לחם הפנים, וגם הרמב"ם צמ"ע כ"ז כללה בכלל מלות סידור לחם הפנים [עייין מנחת אברהם מנחות שם], וא"כ בלא אכל כזית מהלחם הפנים גם אם מלרפס עם שאר מנחות איך ילערף לקיום המלות אכילה של לחם הפנים.

בענין מנחת העומר אם מתחלק לכל המשמרות

לכו לחטאת, והק' החוס' שם דאמאי לא אמר הטעם דפסול כדאמרי' דף ד. זמנחת העומר שקמלא שלא לשמה פסולה, הואיל וזאת להחיר ולא החירה, עיי"ש. [וצקר"א שם הוכיח דרז"ס"ל כן דאין לפוסלן משום הואיל וזאת להחיר, דחני רצ"ח קמיה דרז"ס וכו' ודנה הגמ' אם עלו], וציאר מרן הגרי"ז ז"ל ל צד דחלוק מנחת העומר משחי הלחם, דעומר כל הקרבת העומר הוא להחיר חדש, לכן כל שצא להחיר ולא החיר פסול, אצל שחי הלחם ההקרבה היא לחוצה היום אלא דצקיום ההצאה של שחי הלחם מחיר חדש, ולכן לא אמרי' צד הואיל וצא להחיר ולא החיר.

ומבואר לפי"ז היעצ מה דסדר הרמז"ס דעומר מתחלק למשמר ככל שיירי מנחות, דדוקא שחי הלחם דעיקרו לחוצה היום אלא דצקיום הצאת שחי הלחם נחת נמי חדש צמקדש חשיב קרצנות הרגלים כיון דהקרבתו הוא לחוצה היום, ולכן מתחלק לכל המשמרות, אצל מנחת העומר אין היום ע"ז והרגל מחייב את הקרבת העומר, והקרבתו הוא להחיר חדש, לכן נאכל לכהנים כשיירי כל המנחות. [ועיין עוד מנחת אברהם מנחות מח:].

גמ' ונשתלחה צרכה צעומר וצשתי הלחם וצלחם הפנים, צחוס' רי"ד כ' דנקט הני משום שהיו מתחלקין לכל המשמרות צרגלים ואפ"ה היו מתחלקין לכולן, ונקט החוס' רי"ד דהעומר היה מתחלק לכל המשמרות, אמנם צרמז"ס פ"ד מכלי המקדש ה"ד כ' ומ"ע להיות כל המשמרות שוים צרגלים וכו', וזהלכה ה' כ' צד"א צקרצנות הרגלים וצחילוק לחם הפנים וצחילוק שחי הלחם של עזרת, אצל נדרים ונדבות ותמידין אין מקריצין אותן ואפי' צרגל אלא משמר שזמנו קצוע, וצמשה למלך חמה ע"ד הרמז"ס אמאי לא כ' גם מנחת העומר שקריצה צרגל צט"ז צניסן דמתחלק לכל המשמרות, עיי"ש. אלא דלכא' יש להוכיח צדעת הרמז"ס דמנחת העומר מתחלק למשמר הקצוע, דצפ"ז מתמידין ומוספין הי"צ כ' צמנחת העומר קומץ ומקטיר והשאר נאכל לכהנים כשיירי כל המנחות, ופשטות דצרו משמע דהוא כשאר כל המנחות לא רק עלם הדין דקומץ ושייריו נאכלין [כמבואר ר"פ ואלו מנחות] אלא גם דמתחלק למשמר הקצוע כשאר כל המנחות, ול"צ דמאי שנא מנחת העומר משחי הלחם דמתחלק לכל המשמרות. ונראה דהנה צמנחות דף מח: כצשי עזרת ששחטן שלא כמלותן פסולין דמקיש

דף לט:

ברין וכל אדם לא יהיה באוהל מועד

נכלל בעבודה דתיעשה כדינה ולא יהא שם
אדם, ועיין צ"ס' זרע אברהם מהגר"א
לופטציר ז"ל [סוף סי' מ"ח].

אמנם צרש"י לקמן מד: כ' [צד"ה קדושת
היכל] וקא עבר אלא יהיה צאהל
מועד, ומשמע דהוא איסור על הגזרה,
וכ"ה צרש"י זצח"ס דף פג. [ד"ה או
דלמא צהו"ד] משמע מתחילת המכפר
החברו חזיריו לפרוש, ועיין צפ"י הגר"פ
ז"ל על הרס"ג שחידש כן דהוא דין
הגאמר בעבודה, וכ' עוד דהוא לא רק
למנוח אלא הוא גם פוסל את העבודה,
והוכיח כן מד' הגמ' צגיעין דף נד: כהן
גדול ציום הכפורים יוכיח דכי אמר פיגול
מחימן, ומנא ידעינן והכתיב וכל אדם לא
יהיה צאהל מועד אלא לאו משום דמחימן,
וק' דהרי אפשר שנכנס שם אדם שלא
כדין ושמע שהכהן גדול מפגל, ומוכח
דהדין וכל אדם לא יהיה הוא לא רק
איסור אלא דין בעבודה ופוסל בעבודה.
[ועיין צ"ס' חידושי צן אריה ח"ג סי' ז'.]
ועיין עוד מה שכתבנו בעה"י לקמן דף
מג: צענין זה.

ת"ד אותה שנה שמת צה שמעון הצדיק
וכו' אמר להם צכל יום הכפורים
היה מודמן לי זקן אחד לצוש לצנים ועטוף
לצנים נכנס עמי ויאלא עמי. וצח"ס' ישנים
כ' צירושלמי פריך והכתיב וכל אדם לא
יהיה צאהל מועד ודרשינן אפילו אותו
שכתוב צהם ופניהם פני אדם, ומת' כבוד
הקדוש צרוך הוא היה.

והנה הרמב"ם ושאר מוני המלוות לא מנו
צמנין המלוות האיסור דוכל אדם
לא יהיה צאהל מועד. ושמעתי דאמרו
להגר"ח ז"ל [ואולי הגר"מ ז"ל] לצאר
צזה דהדין דוכל אדם לא יהיה צאהל
מועד אין זה איסור על הגזרה שלא יכנס
צעת העבודה אלא הוא דין בעבודה,
דצעת העבודה לא יהא אדם צאהל מועד,
והוכיח כן מדצרי הירושלמי דאפילו
המלאכים הם צכלל וכל אדם לא יהיה
צאהל מועד, והרי לא נאמרו איסורים
למלאכים, ועל כרחך דהוא דין בעבודה
שתיעשה כן שצשעה זו של העבודה כל
אדם וגם המלאכים לא יהיו צאהל מועד,
ולכן לא מנאוה למ"ע צפני עלמה דהוא

בענין מצות הגרלה ולקחתן כאחת

גמ' א"ר ינאי עליית גורל מתוך קלפי מעכצת הנחה אינה מעכצת, ור' יוחנן אמר אף עליה אינה מעכצת, אליצא דרבי יהודה דאמר דברים הנעשין בצגדי לבן מצחון לא מעכצא כולי עלמא לא פליגי דלא מעכצא, כי פליגי אליצא דר' נחמיה, וכו' הגרלה לאו עבודה היא, ומבואר דללישנא קמא לר' יוחנן ליכא חנא דסבר דהגרלה מעכצא.

ובגבורת ארי חמה דלקמן ר"פ שני שעירי חן שני שעירי יוהכ"פ מלוותן שיבו שוין צמראה וצקומה וצדמים וצלקחתן כאחת, ואמרינן מת א' מהם אס עד שלא הגריל מת יקה זוג לשני, ואם משהגריל מת יקה זוג אחר ויגריל עליהם צתחילה, וצעל כרחק דהאי חנא סבר דהגרלה מעכצא, דר"ש פליג וסבר דהגרלה לא מעכצא ומציא חזירו שלא צהגרלה, ואיך אמר ר"י לל"ק דלכולהו חנאי הגרלה לא מעכצא, וכו' דאין לומר דגם לרצן הגרלה לא מעכצא ואפ"ה משום מלות הגרלה לריך לחזור ולהגריל כדי לקיים המצוה דהגרלה, ואף דקרצן א' הולך לאיצוד, ופלוגתא דר"ש ורצן הוא צזה אס כדי לקיים המצוה דהגרלה הולך א' לאיצוד, דהא ליתא דאס כן גם צרישא צעד שלא הגריל מת אמאי חן דיקח זוג לשני, והרי שני שעירי יוהכ"פ חן דמלוותן שיבו שוין וכו' וצלקחתן כאחת, ואס כן צשמת א' גם קודם שהגריל כשלוקח זוג לשני הרי אין הקיום דלקחתן כאחת, ומוכח דכיון דלקחתן כאחת הוא רק למצוה

וצדיעצד אין מעכצ, לכן משום קיום המצוה דלקיחה כאחת לא אמרינן דילך א' לאיצוד, וצ"כ דמה דסברי רצן דלריך להציא זוג לעשות הגרלה הוא משום דהגרלה מעכצא. [ובר"פ שני שעירי (דף סג.) האריך שם הגצו"א ליישב, ודן לומר דהמצוה דלקחתן כאחת הוא דצשעת הלקיחה יהיו צ' שעירים שא' ראוי לשם וא' ראוי לעזאזל, אבל לא קפיד קרא דשל שם ושל עזאזל יהיו מן הנקחים כאחת, ולכן אף אס מת א' מהם הרי כשלוקח את הראשון היה לו צן זוג, וכשלוקח השני גם הוא יש לו צן זוג, עיי"ש דצריין].

ונראה לצאר צזה דחלוק הלמנוס דלקחתן כאחת מהלמנוס דגורל, דהדין לקחתן כאחת הוא מצוה צמעשה הלקיחה של שני שעירי יוהכ"פ שילקחו כאחת, אבל אין זה מעלה צהקרצה, אבל הגרלה גם למ"ד דהגרלה לא מעכצא הוא דין למצוה ומעלה צהקרצן, דקרצן יוהכ"פ מלוותו שיבא הקרצן נקצע והוקדש ע"י הגרלה, ולכן דוקא משום הלמנוס דהגרלה סברי רצן דיציא זוג ויגריל אף דעיי"ז ילך קרצן א' לאיצוד כדי לקיים הלמנוס צקרצן שהוקדש ע"י ההגרלה, משא"כ משום המלות לקיחה כאחת דהוא לא דין צהקרצן רק מלות מעשה לקיחה, אף דלא נחקיים המלות לקיחה כא' לא אמרינן דקרצן א' ילך לאיצוד.

ומצאנו כזה צמנחות דף סד. אמר רבה
היו לפניו שתי חטאות א' שמינה
וא' כחושה, שחט כחושה ואח"כ שמינה
פטור, ולא עוד אלא שאומרים לו הבא
לכתחילה שמינה ושחוט, וכן פסק הרמב"ם
פ"ג משגגות הע"ו, ומבואר בגמ' דכדי
לקיים הלמנוה דמזחר נדריכם דמנוה
להביא מן המזחר, גם אחר שכבר שחט
קרנן א', ומלא אחרת שמינה כל שעדיין
לא זרק, ישחוט השמינה אף דיפסל עי"ז
הקרנן הראשון, ואפי' בשעת דוחים שבת
כדי לקיים הלמנוה דיהא קרנן של מזחר
נדריכם, אך נראה דכל זה משום דין
מזחר נדריכם דהוא מעלה בקרנן ולמנוה
שיהא הקרנן מן המזחר, וכן הגרלה אף
דהוא רק למנוה הוא מעלה ודין בקרנן,
אבל הדין לקיחתן כא' הוא למנוה בלקיחת
השני שעירים, ואי"ז מעלה בקרנן, אין
פוסלים משום זה קרנן, [ועיין מה שכ'
לעיל דף ה. דהדין סמיכה הוא מעלה
בקרנן, מה דקרב עם סמיכה, וזה י"ל
דאם לא סמך כל שלא זרק, יציא קרנן
אחר ויסמוך, עיי"ש].

ולפי"ז י"ל דמה דפליג ר' שמעון וס"ל
דאם משהגדיל מת מציא שלא
בהגלה, הוא משום דסבר דהלמנוה
דהגלה אין זה מעלה בהקרבה והוא רק
למנוה שיעשה ההקדש של הקרנן ע"י
הגרלה, ולכן לא דחינן קרנן לאיצוד משום
מנוה הגרלה [וכמו משום הדין לקיחתן
כא' לרצון]. ועיין צריטצ"א שכ' דר"ש
סבר הגרלה לא מעכבא, והמנוה הגרלה
נתקיימה בהגלה הראשונה, ול"ז דהרי
כשמציא את השני הוא בלא הגרלה, ומה

מהני מה דעשה הגרלה דמקודם, ומוכח
דפליגי באמת בזה ולר"ש בהגרלה אינו
מעלה בגוף הקרנן שיוקצע ע"י הגרלה,
אלא דסבר דאם הגרלה לא מעכבא הוא
מנוה בעלמא לעשות הגרלה, [וכמו אחר
שכבר הוקצע השני ע"י הגורל הא' יש
למנוה לעלות הגורל, ועיין בגמ' לעיל דף
לז. דס"ד דיש דין ב' גורלות לה' ושנים
לעזאזל, ולמנוה לריך להניח הגורלות], ולכן
לר"ש סגי צמה שנתקיימה מנוה הגרלה
בשני שעירים, אבל לרצון הוא למנוה
בקרנן מה שהוקצע בקרנן ע"י גורל, ולכן
כדי לקיים הלמנוה בקרנן, מציא זוג אף
דקרנן א' הולך לאיצוד, [ולמה שכ'
הגביר"א לקמן י"ל דמתקיים גם הלמנוה
דלקיחתן כא' צמה שכשלוקח כל א' יש לו
כבר בן זוג].

ויש לדון דמה דמנוותן שיבו שוין צמראה
וצקומה זה הוא למנוה ומעלה
בשעירים עלמס שהם שוין, ואין זה כמו
הדין לקיחתן כאחת דהוא מנוה צמעשה
הלקיחה של שני שעירי יוהכ"פ שילקחו
כאחת, אבל אין זה מעלה בהקרבה,
והנפק"מ דאם לא מלאו שניהם שוין וקודם
הזריקה מלאו שוין יציא אחרים אף שיפסלו
הראשונים, והנה צסדר העבודה אחיז' כח
ל"עד לילך למזרח עזרה למד שעירים שם
מכון עדה למודים אחיז' שוין צתואר
וצקומה", ויל"ע דלא הזכיר גם שנלקחו
כאחת, [וצנוסח אתה כוננת לא הזכיר כלל
שהיו שוין], ולנחצאר י"ל דהזכיר מה שהוא
בגוף הקרנן שיבו שוין, אבל הלמנוה
דלקיחתן כאחת הוא לא מעלה בקרנן והוא
רק למנוה צמעשה הלקיחה.